

NATUURTOETS

Havezathe Den Alerdinck en omgeving Laag Zuthem

*toetsing van de horeca-activiteiten en beoogde
evenementen aan de natuurwetgeving*

1 september 2012

- tekst	dr. A.J.M. Schenkeveld
- productie	bureau Schenkeveld Vistraat 1, 4101 AC Culemborg Telefoon: 0345- 534245, Mobiel: 06-28307831 Email: bramschenkeveld@ziggo.nl
- opdrachtgever	BV Landgoed Den Alerdinck II, Laag Zuthem
- contactpersoon	G.R.M. baron van Voorst tot Voorst, directeur

Inhoud

1	Inleiding	3
2	Methode.....	5
3	Gebiedsbeschrijving	6
4	Beschermde soorten.....	8
5	Activiteiten	11
6	Effectenindicator	12
7	Conclusie	13
8	Bijlagen.....	14

1 **Inleiding**

Aanleiding en doel

Op Havezathe Den Alerdinck ("de Havezathe") worden activiteiten en evenementen georganiseerd, die niet in de huidige bestemming passen. Deze activiteiten zijn door de gemeente Raalte steeds gedoogd en dreigen nu in het nieuwe Bestemmingsplan Buitengebied Raalte is een horecabestemming aan de Havezathe gegeven. Hiertegen is door BV Landgoed Den Alerdinck II ("het Landgoed"), waarvan de gronden grenzen aan de Havezathe een zienswijze ingediend. Het belangrijkste argument van het Landgoed tegen de recreatieve ontwikkelingen op de Havezathe is het negatieve effect op de natuurwaarden van het eigen landgoed, maar ook op die van de hele omgeving. De landgoederenzone tussen Laag Zuthem en Heino is onderdeel van de ecologische hoofdstructuur van Nederland (EHS). De Havezathe, het Landgoed en landgoederen de Gunne en de Colckhof zijn leefgebied van een groot aantal beschermde en bedreigde planten- en diersoorten. Door toename van de verstoring door licht en geluid, die gepaard gaan met de horeca-activiteiten en evenementen op en rond de Havezathe zelf maar ook de toename van het recreatief medegebruik van de omgeving en de grote hoeveelheid autobewegingen op de aan- en afvoerwegen (Zuthemerweg, Alerdinckweg, Grote Hagenweg) worden beschermde natuurwaarden negatief beïnvloed. In de toelichting bij het bestemmingsplan, bij de beantwoording van de zienswijze en in de ruimtelijke onderbouwing bij de voorlopige vergunningaanvraag wordt hier aan voorbij gegaan. Het Landgoed vindt dit getuigen van onzorgvuldig bestuur en heeft beroep ingesteld tegen het besluit van de gemeenteraad van Raalte tot vaststelling van het bestemmingsplan Buitengebied Raalte. Daarnaast heeft het Landgoed onlangs een zienswijze ingediend tegen het ontwerpbesluit van het College van Burgemeester en Wethouders van Raalte, waarbij aan de eigenaar van de Havezathe de door hem aangevraagde omgevingsvergunning voor horeca-activiteiten en (grote) evenementen wordt verleend. Op die aanvraag diende bij het tot stand komen van dit rapport nog te worden besloten. Daarnaast heeft het Landgoed verzocht om handhaving van de thans geldende planvoorschriften.

Om het beroep tegen het raadsbesluit, het eventueel beroepschrift tegen de omgevingsvergunning en het handhavingsverzoek toe te lichten en te onderbouwen, wordt in deze natuurtoets een beschrijving gegeven van de landschapsecologische waarden van het gebied, hoe deze geschaad worden door de horeca-activiteiten en (grote) evenementen en in welke mate dit in strijd is met de bepalingen in de natuurwetgeving en het natuurbeleid.

Ligging

Figuur 1 toont de ligging van de vier voornoemde landgoederen tussen Laag Zuthem en Heino, de Havezathe in het bijzonder.

figuur 1: landgoederenzone tussen Laag Zuthem en Heino (blauwe cirkel) en de Havezathe (rode cirkel)

De gehele landgoederenzone zoals in figuur 1 begrensd is onderzoeksgebied. Het plangebied betreft alleen de Havezathe.

Natuurbescherming

In de natuurbescherming wordt onderscheid gemaakt tussen gebieds- en soortbescherming. De gebiedsbescherming is op landelijk niveau geregeld in de Natuurbeschermingswet, de soortbescherming in de Flora- en faunawet. Daarnaast zijn Europese richtlijnen en provinciale verordeningen van belang.

Gebiedsbescherming

Als uitvloeisel van de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn zijn door het Ministerie E, L & I zogenaamde Speciale Beschermingszones (SBZ) onderscheiden. Deze gebieden vormen samen het Nederlandse deel van Natura 2000, het Europese netwerk van natuurgebieden.

De Europese richtlijnen en de bescherming van de speciale beschermingszones zijn opgenomen in de nieuwe Natuurbeschermingswet. Deze is sedert oktober 2005 van kracht. Plannen, die van invloed zijn op de natuurlijke gesteldheid van een beschermd natuurmonument zijn vergunningplichtig. Ook de oude beschermde gebieden vallen onder dit nieuwe regiem.

De landgoederen tussen Laag Zuthem en Heino zijn geen beschermd natuurgebied in de zin van de Natuurbeschermingswet. Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied zijn de Uiterwaarden van de IJssel op ca. 5 km.

EHS

In 2009 is de begrenzing van de Ecologische Hoofdstructuur van Nederland (EHS) afgerond. Deze wordt in de provincie Overijssel op dit moment herijkt. Het ligt nog steeds in de bedoeling alle begrensde kavels voor 2018 te verwerven en in te richten en te behouden als beschermd natuurgebied. De verwerving gebeurt voornamelijk op vrijwillige basis. Voor gebieden in de EHS geldt het nee, tenzij...principe. Ingrepen hierin kunnen alleen doorgang vinden, als er geen alternatieven zijn en het initiatief van groot openbaar belang is. Het nee, tenzij-beleid is een getrapte benadering. De basis voor deze stappenbenadering is een goede beschrijving van de in het gebied voorkomende wezenlijke kenmerken en waarden. Uit onderzoek moet vervolgens blijken of deze wezenlijke waarden en kenmerken significante schade ondervinden door de ingreep.

De bescherming van de EHS heeft o.a. in de Omgevingsverordening Overijssel 2009 rechtsgevolgen gekregen. In het artikel 2.7.3 lid 2 staat dat bestemmingsplannen, projectbesluiten en beheersverordeningen in de EHS uitsluitend mogen strekken tot het behoud, herstel of de duurzame instandhouding van de wezenlijke kenmerken en waarden van gebieden behorend tot de categorie bestaande natuur of nieuwe gerealiseerde natuur (lid 2.a) of nieuwe nog niet gerealiseerde natuur (lid 2.b). Er kunnen weliswaar ontheffingen hiervoor worden aangevraagd (artikel 2.7.6), maar die moeten zwaarwegend zijn en voldoen aan strenge criteria (nee, tenzij).

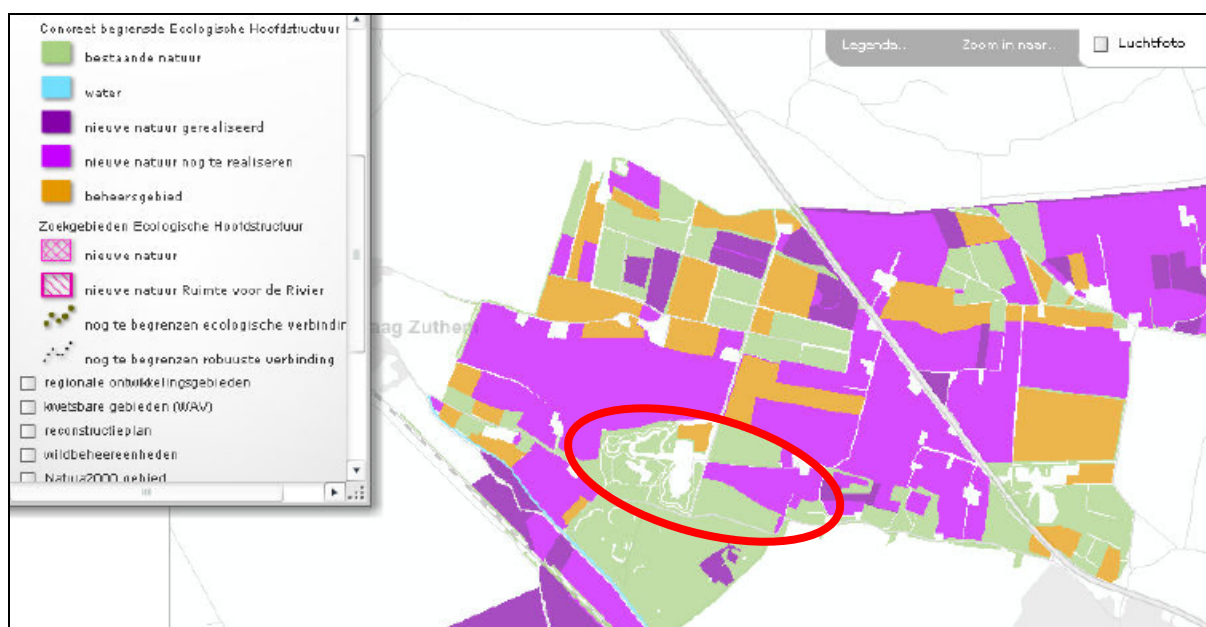
Soortbescherming

De Flora- en faunawet regelt sedert 2002 de bescherming van een groot aantal planten- en diersoorten. Voor handelingen die strijdig zijn met de verbodsbepalingen betreffende planten op hun groeiplaats of dieren in hun natuurlijke leefomgeving moet ontheffing worden aangevraagd. Bij het aanvragen van een ontheffing moet de initiatiefnemer kunnen aantonen dat het maatschappelijk belang van de ingreep opweegt tegen de verwachte schade. Er worden 3 categorieën van bescherming (en daarmee toetsingskader) onderscheiden: streng beschermd – beschermd – algemeen. Om ontheffing te krijgen in het geval van streng beschermde soorten zal de initiatiefnemer moeten aantonen dat er geen alternatief is en er sprake is van dwingende redenen van groot openbaar belang.

Bij ruimtelijke ingrepen geldt sedert maart 2005 voor algemene beschermde soorten (categorie 1) een vrijstelling.

In het licht van de horeca-activiteiten en de (grote) evenementen is vooral de aanwezigheid van (categorie 2 en 3) beschermde soorten in het plangebied en omgeving en de aanwijzing van het gebied als EHS van belang. Die aanwijzing betreft niet de havezathe Alerdinck zelf (gebouw en omringende tuin), maar de (park)bossen en extensieve landbouwgronden buiten de slotgracht.

De Havezathe is net als de drie andere landgoederen onderdeel van de ecologische hoofdstructuur van Nederland (EHS) en wel als bestaande natuur (= huidige bossen), nieuwe natuur (gerealiseerd en nog te realiseren) en beheersgebied (figuur 2). De vier landgoederen zijn verder onderdeel van de robuuste verbinding Hattem-Ommen, een 1.000 m brede zone van bos en extensief grasland (ambitieniveau B3) tussen de Veluwe en de grote natuurgebieden in het oosten van de provincie (Holterberg, Lemelerberg, Engbertsdijkvenen) met als aanvullende doelstelling Edelhert. De vier landgoederen vormen hierin een zogenaamde bosknoop van 300 ha¹.

figuur 2: de EHS in de omgeving van de Havezathe (bron: www.overijssel.nl)

Vraagstelling

In deze rapportage wordt onderzocht in hoeverre de horeca-activiteiten en (grote) evenementen van de Havezathe, die door het nieuwe bestemmingsplan buitengebied van de gemeente Raalte worden mogelijk gemaakt in strijd zijn met de bepalingen van de Flora- en faunawet en de Omgevingsverordening Overijssel 2009.

2 Methode

Op 25 juli 2012 is het gebied bezocht om alle beschermde planten en dieren, die de Havezathe en omgeving bewonen en gebruiken te inventariseren. Het onderzoeksgebied wordt begrensd door (met de klok mee) N35, Zuthemerweg, Hubertsallee, Colckhof, Hoge Bosweg, Hoge weg. De inventarisatie vond zowel overdag als in het donker (met zaklamp en batdetectot) plaats. De eigenlijke havezathe (gebouw en tuin binnen slotgracht) is niet bezocht.

Daarnaast is in de literatuur en bij het Natuurloket gezocht naar gegevens over de verspreiding van bijzondere (en beschermde) planten- en diersoorten in de omgeving. De verspreidingsgegevens van het

¹ Natuurbeheerplan provincie Overijssel, 2009.

Natuurloket betreffen de kilometerhokken 209-496 en 210-496 (zie figuur 3). Deze zijn als bijlage 1 opgenomen. Beide kilometerhokken zijn samen 200 ha en bestrijken de Havezathe (gebouw, tuin, parkbos en landbouwgronden), het zuidelijk deel van het Landgoed en het noordelijk deel van landgoed de Colckhof. De landgoederenzone is in totaal ca. 600 ha groot. Via het Natuurloket worden verspreidingsgegevens van allerlei soortengroepen (vogels, dagvlinders etcetera) geleverd door diverse particuliere gegevensbeherende instanties (zoals FLORON, SOVON, RAVON, Vlinderstichting).

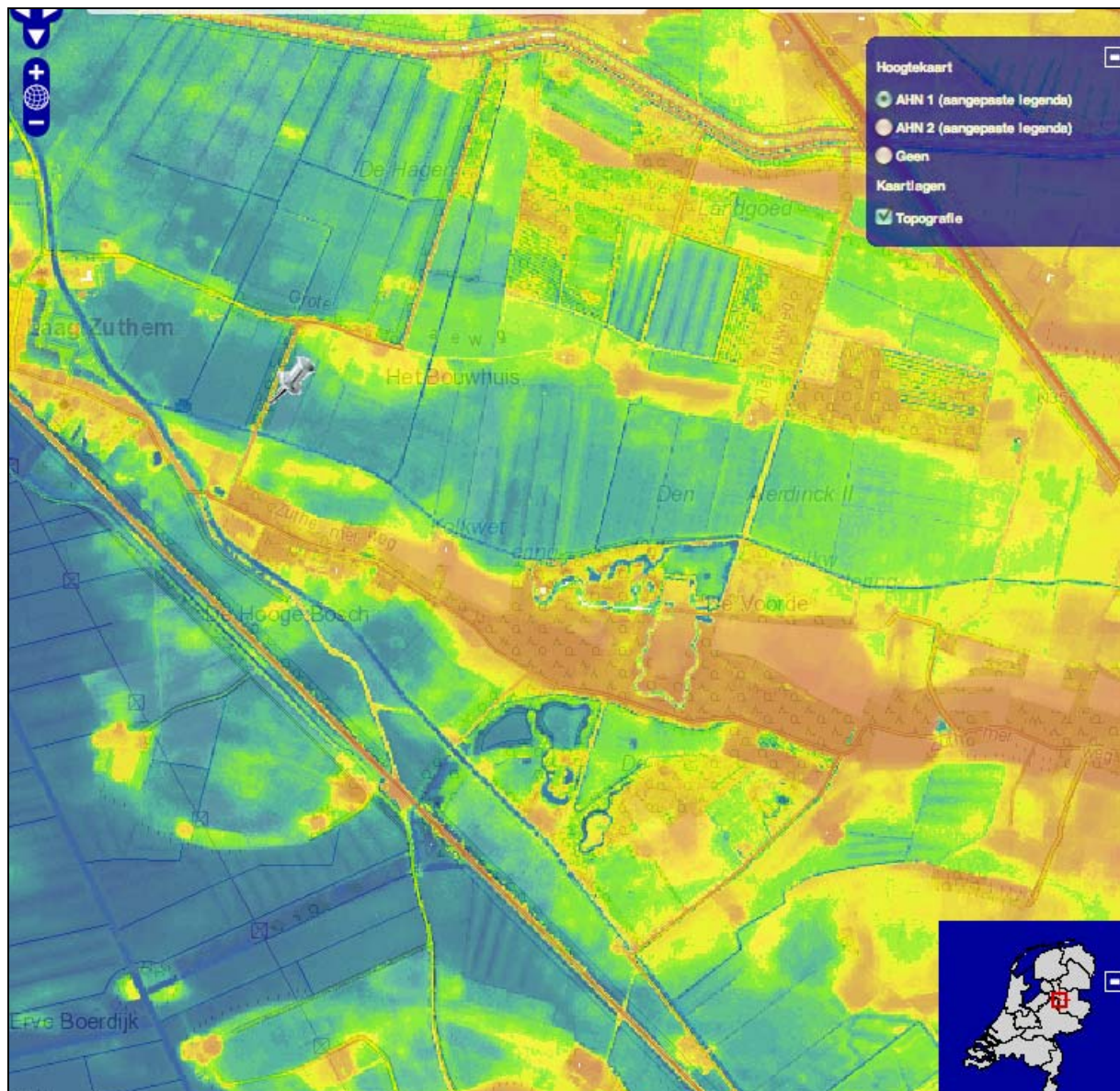

figuur 3: kilometerhokken 209-496 en 210-496

Tenslotte is in de diverse provinciale beleidsplannen en achtergronddocumenten gezocht naar gegevens over de verspreiding van bijzondere soorten en de wezenlijke kenmerken en waarden van (beschermde) natuurgebieden in de omgeving.

3 Gebiedsbeschrijving

Het plangebied ligt in een voormalig kampenlandschap, dat in de middeleeuwen is ontstaan als ontginning op de verspreide dekzandruggen in het natte gebied aan de rand van het dekzand op de overgang naar het IJsseldal. De oriëntatie van de dekzandruggen van het westen naar het oosten volgt de toenmalige windrichting (zie figuur 4). Het reliëf golft tussen +1 en +3,5 m NAP. In het parkbos rond de Havezathe liggen kunstmatig opgeworpen heuvels tot +5 m NAP.

figuur 4: hoogte plangebied en omgeving (bron: www.ahn.nl)

De Havezathe heeft een middeleeuwse oorsprong en is in de negentiende eeuw uitgebreid, verfraaid en voorzien van een park in Engelse landschapsstijl. Ook werd er rond de Havezathe, toen nog ca. 200 ha groot, een 4 km lange zeewaterwerende dijk aangelegd.

De bodem bestaat uit rivierklei, lemig fijn zand en leemarm fijn zand.

De dekzandlaag (Formatie van Twente) is ter plekke van het plangebied enkele meters dik. Daaronder ligt een dik pakket grof zand in het Weichselien afgezet door wild stromende rivieren, die het in het Saalien uigeschuurde IJsseldal opvulde.

De bodem van de dekzandruggen rond het plangebied wordt getypeerd als zwarte enkeerdgrond, die van de lage gronden als beekeerdgrond of poldervaaggrond (rivierklei). De zwarte enkeerdgronden (ZE23, gwt VII*) worden gekenmerkt door een dikke humeuze bouwvoor, die ontstaan is door eeuwenlange bemesting met plaggen en schapenmest (esdek). Beekeerdgronden hebben een dunnere (en bruine) minerale eerdlaag en zijn vochtig (gwt III). De poldervaaggronden liggen in het westen op plekken waar kalkhoudende rivierklei is afgezet.

hoogte met parkbos op den Alerdinck

laagte met beekdalgrasland op de Colckhof

Op de verschillende landgoederen waren land- en bosbouw belangrijke economische pijlers. Het landschap is een mozaïek van grasland, bouwland, produktiebos en hakhout. De landhuizen zijn veelal gesitueerd in parkbos met vijvers. Wegen en lanen worden begeleid door een soms monumentale beplanting van Zomereik, Beuk, Hollandse linde of Amerikaanse eik. De diverse (pacht)boerderijen liggen verspreid in het besloten kampenlandschap. Op dit moment hebben de bossen en graslanden vooral een natuurfunctie. Het beheer wordt middels het Subsidiestelsel Natuur en Landschapsbeheer (SNL) gefinancierd.

4 Beschermde soorten

Flora

De floristische verschillen tussen de voedselarm droge zandruggen en de natte leem- of kleigronden zijn groot. Karakteristiek voor de schrale landduinen zijn Valse zandzegge, Eikvaren en Robinia, voor de rijke beekdalgronden Dotterbloem, IJle en Scherpe zegge. In de parkbossen staan stinzenplanten als Wilde hyacint, Sneeuwkllokje, Lelietje van Dalen; in de oudere bossen Eikenbossoorten (42Aa)² als Kussentjesmos, Dalkruid, Gewone salomonszegel, Wilde kamperfoelie, Pilzegge, Veelbloemige veldbies. De genoemde soorten zijn d.d. 25 juli 2012 verspreid over het onderzoeksgebied waargenomen.

Kussentjesmos in Eikenbos

Eikvaren in hakhoutbos op landduin

Volgens de gegevens van het Natuurloket komen er in de kilometerhokken 209-496 en 210-496 geen beschermde of bedreigde vaatplanten-, (lever)mos- of paddenstoelsoorten voor (zie bijlage 1).

Vogels

D.d. 25 juli 2012 werden in het onderzoeksgebied de volgende bedreigde vogelsoorten waargenomen:

- categorie kwetsbaar: Boomvalk, Groene specht, Kerkuil (kast en braakballen), Koekoek, Nachtegaal, Patrijs, Wielewaal

² Schaminee, J.H.J. e.a., 1995-1999: De vegetatie van Nederland I-V; Opulus Press, Leiden.

- categorie gevoelig: Boerenwaluw, Graspieper, Grauwe vliegenvanger, Huismus, Huiswaluw, Kneu, Matkop, Ringmus

Verder werd de Vogelrichtlijnsoort Wespendif (graverij en prooiresten) waargenomen.

door Wespendif uitgegraven wespennest

restanten wespennest (raten)

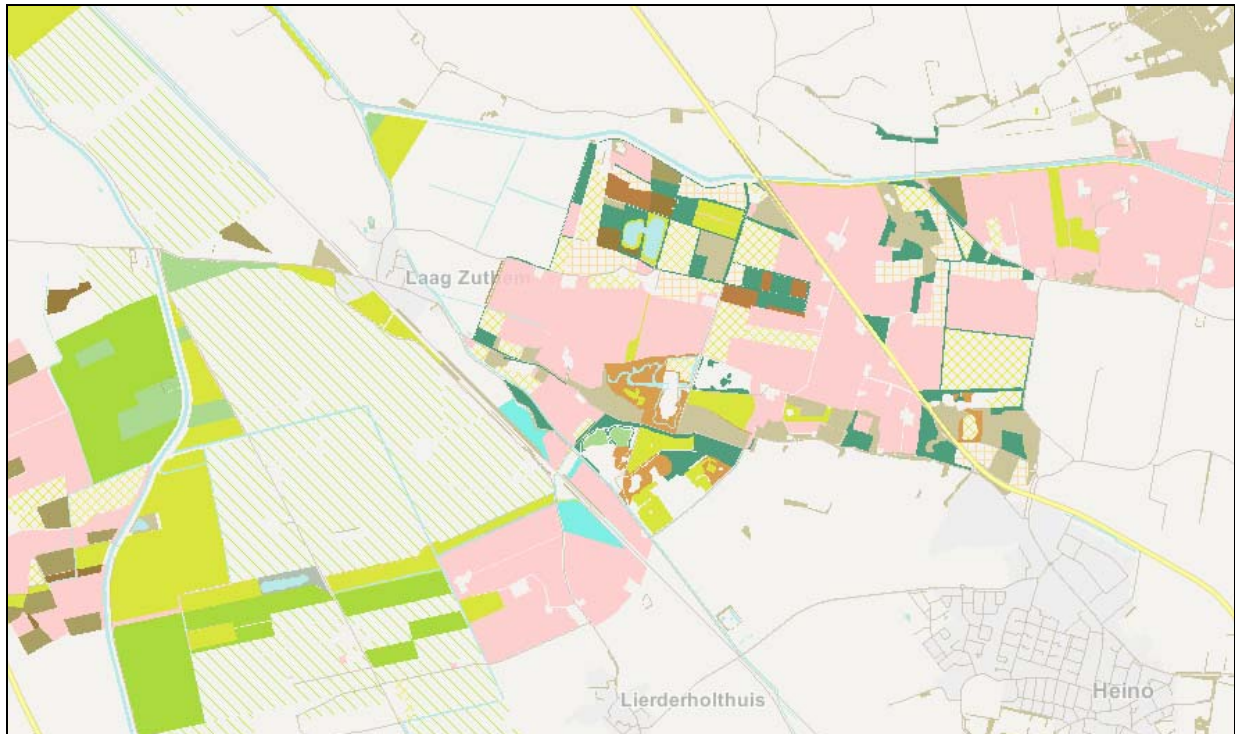
Al deze vogels zijn waarschijnlijk ook broedvogel in het onderzoeksgebied. Verder werden de volgende vogelsoorten met een jaarrond beschermd nest signaleerd:

- categorie 2: Gierzwaluw, Huismus, Roek
- categorie 3: Kerkuil, Ooievaar,
- categorie 4: Boomvalk, Buizerd, Havik, Sperwer, Wespendif
- categorie 5: Blauwe reiger, Boerenwaluw, Bonte vliegenvanger, Boomklever, Boomkruiper, Bosuil, Ekster, Gekraagde roodstaart, Glanskop, Grauwe vliegenvanger, Groene specht, Grote bonte specht, Huiswaluw, Kleine bonte specht, Koolmees, Pimpelmees, Spreeuw, Torenvalk, Zwarte kraai, Zwarte mees, Zwarte roodstaart

Ook hiervan hebben de meeste een nest in het onderzoeksgebied.

De aanwezigheid van de verschillende hierboven genoemde soorten is vastgesteld op basis van geluid (territoriaal gezang) sporen (veren, prooiresten) en een enkele zichtwaarneming. Vanwege het tijdstip en de kosten is er geen broedvogelinventarisatie uitgevoerd. Er is dus ook geen beeld van de locatie en de dichtheid (territoria/100 ha) van de nesten.

Het Lierder- en Molenbroek, op minder dan 1 km ten westen van het plangebied is belangrijk weidevogelgebied (zie figuur 5). Hier broeden de bedreigde (categorie gevoelig) Gele kwikstaart, Graspieper, Grutto, Tureluur.

figuur 5: natuurdoeltypen landgoederenzone Alerdinck e.o. en ligging weidevogelgebied Lierder- en Molenbroek (gearceerd) (bron: www.overijssel.nl)

Volgens het Natuurloket zijn er in het onderzoeksgebied tenminste 21 bedreigde broedvogelsoorten waargenomen (zie bijlage 1). Dit zijn hoge aantallen en typeert de hoge biodiversiteit van het gebied. Dit wordt nog eens bevestigd door de grote diversiteit van de eigen waarnemingen (zie hierboven).

Zoogdieren

Er zijn d.d. 25 juli 2012 in het plangebied en omgeving waarnemingen gedaan van de algemeen (categorie 1) beschermde Konijn, Haas, Hermelijn, Mol en Ree; van de beschermde (categorie 2) Eekhoorn en de streng beschermde (categorie 3) Das, Gewone dwergvleermuis, Gewone grootoorvleermuis, Laatvlieger, Rosse vleermuis, Ruige dwergvleermuis en Watervleermuis.

De vleermuiswaarnemingen zijn gedaan met de batdetector en wel in de avond (21.30 tot 24.00 uur) van 25 juli 2012. Het vleermuisonderzoek beperkte zich tot de onmiddellijke omgeving (parkbos en waterpartijen Havezathe, Zuthemerweg, Den Alerdinckweg, aangrenzend deel Colckhof).

Naast grote aantallen foeragerende dieren zijn ook 3 kolonies van Rosse vleermuis in holle laanbomen (2 in de oprijlaan met eiken naar de Colckhof en 1 in een beuk langs de Zuthemerweg ter hoogte van het plangebied) vastgesteld.

De hoogste dichtheid foeragerende dieren betrof Gewone dwergvleermuis tussen de linden van Den Alerdinckweg en Watervleermuis boven de waterpartijen van de Havezathe.

Van de Das zijn 1 hoofdburcht, diverse bijburchten, wissels en mestputjes vastgesteld. De wissels passeren de N35 middels dassentunnels (met begeleidende rasters) en wel ter hoogte van de hectometerpalen 10,9 en 12,3. Er lopen ook wissels over de Zuthemerweg. Deze weg is niet uitgerasterd en ondertunneld.

dassenwissel onder N35

dassenwissel over Zuthemerweg

Andere in de afgelopen tien jaar in het onderzoeksgebied waargenomen zoogdiersoorten zijn de algemeen beschermde (categorie 1) Bunzing en Wezel, de beschermde (categorie 2) Steenmarter en de streng beschermde (categorie 3) Boomarter³.

Het Natuurloket meldt waarnemingen van 5 (in 2009 nog 8) vleermuissoorten in het onderzoeksgebied (zie bijlage 1). Vleermuizen wonen in de zomer in bomen of gebouwen. In de winter worden vooral vorstvrije plekken in kelders of grotten gebruikt. Het is niet bekend in hoeverre de betreffende waarnemingen aan de ijskelders, parkbossen, waterpartijen en oude lanen van de Havezathe en landgoed de Colckhof zijn gebonden.

De 3 zoogdiersoorten van de rode lijst (zie bijlage 1) zijn waarschijnlijk Boomarter, Brandts vleermuis en Franjestaart.

Amfibieën, reptielen en vissen

D.d. 25 juli 2012 zijn op het land alleen (subadulte exemplaren) van Gewone pad en Bruine kikker waargenomen. Er is geen veldonderzoek gedaan naar de waterfauna.

Volgens het Natuurloket komen in het plangebied en omgeving (kilometerhokken 209-496 en 210-496) de beschermde (categorie 2) Levendbarende hagedis en de streng beschermde (categorie 3) Kamsalamander en Ringslang voor.

Er zijn volgens het Natuurloket geen beschermde of bedreigde vissoorten in het onderzoeksgebied (zie bijlage 1).

Ongewervelde dieren

D.d. 25 juli 2012 zijn geen beschermde of bedreigde insecten of andere ongewervelde dieren gezien. In de betreffende kilometerhokken is in het recente verleden 1 bedreigde dagvlindersoort waargenomen (zie bijlage 1).

Conclusie

De Havezathe, het Landgoed en de landgoederen de Colckhof en de Gunne hebben in gezamenlijkheid grote natuurwaarden. Deze wordt bepaald door de afwisseling van open en gesloten, hoog en laag, droog en nat, zand en klei. Van deze afwisseling profiteren diersoorten met een grote home range (= leefgebied per individu of familiegroep) en specifieke habitateisen zoals roofvogels, spechten, uilen, vleermuizen, Boom- en Steenmarter, Vos, Das en Ree. Verder is ook de herpetofauna met kwetsbare vertegenwoordigers als Kamsalamander, Levendbarende hagedis en Ringslang bijzonder. Al deze dieren hebben verblijfplaatsen op de Havezathe en directe omgeving ($s < 1$ km).

In de iets wijdere omgeving ($s = 1-3$ km) ligt het goede weidevogelgebied Lierder- en Molenbroek.

5 Activiteiten

Op de Havezathe worden gedurende het gehele jaar evenementen en horeca-activiteiten ontplooid. Onderstaand schema is een weergave hiervan uit de toelichting bij de aanvraag van de omgevingsvergunning⁴.

³ www.waarneming.nl

Activiteit	Locatie	Maximum aantal
Huwelijk	Koetshuis	40
Receptie	Koetshuis	15
Feestavond	Koetshuis	15
Diners	Koetshuis/Beletage	20
Vergaderingen	Koetshuis/Beletage	40
Workshops	Koetshuis/Cottage	30

Evenementen
Daarnaast vinden maximaal 5 evenementen per jaar plaats (waaronder begrepen bijvoorbeeld een kerstloop, paasvuur en een aspergeweekend). Deze evenementen zijn gebeurtenissen die ten hoogste 5 dagen duren, met een openbaar karakter, gericht op een groot publiek, met betrekking tot kunst, sport, ontspanning en cultuur.

Tabel 1: Activiteiten en evenementen op Landgoed Den Alerdinck

Er zijn geen getallen, die de hoeveelheden licht, geluid en verkeer, die daar mee gepaard gaan, kwantificeren. Er is dus alleen een tabel met hoeveelheden (horeca)activiteiten zoals bruiloften, recepties, vergaderingen, workshops (160/jaar) en grote evenementen zoals de autorally's, het aspergeweekend e.d. (5/jaar). De ook door de Havezathe georganiseerde ballonvaarten en valkeniersshows worden in de ruimtelijke onderbouwing bij de vergunningaanvraag en de plantoelichting van het bestemmingsplan Buitengebied Raalte niet genoemd.

6 Effectenindicator

Ondanks het ontbreken van cijfers kan worden vastgesteld dat door de beoogde activiteiten en evenementen de storingsfactoren versnippering (van leefgebied), verstoring door geluid, verstoring door licht en optische verstoring (door (verkeer)bewegingen) toenemen. Versnippering ontstaat doordat zoals bij een toename van het verkeer delen van het leefgebied moeilijker bereikbaar worden. Er vallen meer verkeersslachtoffers dan een gezonde populatie kan verdragen. Deze kan dan mede vanwege inteelt (plaatselijk) uitsterven.

Het onderzoeksbureau Alterra heeft een zogenaamde effectenindicator ontwikkeld die de gevoeligheid van een aantal Vogel- en Habitatrichtlijnsoorten en -habitattypen voor deze en andere storingsfactoren aangeeft⁵. De effectenindicator is gebaseerd op literatuurgegevens⁶ aangevuld met de ervaringskennis van de grootste experts op het gebied van natuureffectenonderzoek.

In het plangebied en omgeving komen hiervan de volgende soorten voor: Kamsalamander, Wespandief, Beuken-eikenbossen met hulst (habitattype 9120) en Oude eikenbossen (habitattype 9190).

Kamsalamander is zeer gevoelig voor versnippering; Wespandief is gevoelig voor versnippering, verstoring door geluid en verstoring door licht; beide bostypen zijn gevoelig voor versnippering en optische verstoring.

Net als Kamsalamander zijn Levendbarende hagedis en Ringslang zeer gevoelig voor versnippering. Alle vleermuizen zijn (zeer) gevoelig voor versnippering, verstoring door geluid, verstoring door licht en optische verstoring. Mogelijk hangt de teruggang in het aantal soorten (zie hierboven) hiermee samen. Ook Das en Boomarter zijn zeer gevoelig voor versnippering, verstoring door geluid, verstoring door licht en optische verstoring.

Verder zijn de broedvogels met een groot territorium zoals Boomvalk, Bosuil, Groene specht, Havik, Kerkuil, Patrijs, Sperwer net als Wespandief gevoelig voor versnippering, verstoring door geluid en verstoring door licht.

Tenslotte moet nog vermeld dat de weidevogels in de iets wijdere omgeving zeer gevoelig zijn voor verstoring. Deze worden vooral getroffen door activiteiten met een grotere uitstraling zoals de ballonvaarten en valkeniersshows.

⁴ Eelerwoude, 2012: Ruimtelijke onderbouwing landgoed Den Alerdinck, Laag Zuthem.

⁵ www.synbiosys.alterra.nl/natura2000

⁶ o.a. Zande, A.N. van der e.a., 1984: Impact of outdoor recreation on the density of a number of breeding species in woods adjacent to urban residential areas; Biological Conservation 30, 1-39.

7 Conclusie

soortbescherming

In het plangebied en omgeving komt een groot aantal (categorie 2 en 3) beschermde diersoorten voor, die (zeer) gevoelig zijn voor een toename van de storingsfactoren versnippering, verstoring door geluid, verstoring door licht en optische verstoring, die gepaard gaan met de (horeca-)activiteiten en evenementen op de Havezathe. Daarbij komt de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaatsen van deze soorten onder druk te staan. Hiervoor zal ontheffing ex artikel 75C van de Flora- en faunawet moeten worden aangevraagd. De aanvraag moet vergezeld gaan van serieus natuuronderzoek en een activiteitenplan, waarin aangegeven hoe door mitigatiemaatregelen de ecologische functionaliteit van de vaste voortplantings-, rust en/of verblijfplaatsen wordt gegarandeerd. Verder wordt bij aantasting van het leefgebied van streng beschermde soorten de aanvraag beoordeeld op het wettelijk belang en de eventuele alternatieven van het plan en de gunstige staat van instandhouding van de betreffende soort in het gebied.

Op dit moment ontbreekt in de stukken bij het bestemmingsplan en de aanvraag voor de omgevingsvergunning zelfs ook maar een eerste aanzet tot onderzoek naar de effecten op beschermde soorten en tot gedachten hiermee in de planvorming en de ontplooiing van de activiteiten rekening te houden.

EHS

Artikel 2.7.3 van de Omgevingsverordening Overijssel 2009 stelt dat bestemmingsplannen, projectbesluiten en beheersverordeningen in de EHS uitsluitend mogen strekken tot het behoud, herstel of de duurzame instandhouding van de wezenlijke kenmerken en waarden van het natuurgebied.

De wezenlijke waarden en kenmerken van de Havezathe worden bepaald door de inrichting als landgoed uit de negentiende eeuw (in Engelse landschapsstijl), het omringende kampenlandschap met nog meer oude landgoederen, de situering op de overgang van dekzand naar rivierklei en de ligging tussen de grote natuurgebieden van de hoge zandgronden in het midden van Nederland, t.w., de Veluwe en Salland. Door genoemde inrichting en ligging in samenhang met andere landgoederen en natuurgebieden komen in het gebied dieren met een grote homerange (= leefgebied per individu of familiegroep) en specifieke habitateisen (vooral op het gebied van rust) voor. De meeste hiervan zijn zeer verstoringgevoelig. Door de horeca-activiteiten en evenementen op de Havezathe nemen de versnippering en verstoring toe en wordt artikel 2.7.3 van de Verordening overtreden. Ook hiervoor moet ontheffing worden aangevraagd. En ook hiervoor gelden strenge beoordelingscriteria. De provincie hanteert hierbij een beslisboom. De ingreep wordt getoetst aan de doel- en taakstellingen van de EHS in Overijssel, die van de landgoederenzone in het bijzonder. Deze zijn:

- Behoud en versterking van de biodiversiteit
- ontwikkelen van grotere eenheden natuur en meer aaneengesloten natuur
- versterken van de interne samenhang van bestaande natuur- en bosgebieden
- realiseren van ecologische verbindingen tussen bestaande natuur- en bosgebieden
- scheppen van gunstige milieu- en wateromstandigheden gericht op de vastgestelde natuurdoelen
- Verminderen van versnippering en verstoring

Het zal duidelijk zijn dat de legalisering van de (horeca)activiteiten en (grote) evenementen op gespannen voet staat met deze doelen. De activiteiten scoren op de meeste punten negatief. Soorten zijn al verdwenen of dreigen te verdwijnen. Door de drukte op de Havezathe wordt de samenhang van de bos- en natuurgebieden in de landgoederenzone ondermijnd. Zo wordt een naburig landbouwperceel, dat als nog te realiseren nieuwe natuur is aangewezen, gebruikt als overloop/extra parkeergelegenheid bij grote evenementen.

De toename van het verkeer, die van oldtimers in het bijzonder betekent een verslechtering van de milieuomstandigheden (toename fijnstof en stikstofoxiden). Ook dit brengt de beoogde natuurdoelen niet dichterbij. En dat de versnippering en verstoring toenemen en er dus ook op dat punt negatief wordt gescoord is hierboven al ruim aan de orde geweest.

Tot slot

Deze notitie is niet bedoeld als volledige toetsing aan de natuurwetgeving. Zo zijn voor een volledig vleermuisonderzoek tenminste 5 veldbezoeken verspreid over het (zomerhalf)jaar nodig. En ook een serieuze broedvogelinventarisatie vereist tenminste 5 bezoeken in het voorjaar (maart-juli).

Deze rapportage wil in de eerste plaats aantonen dat er tot op dit moment geen serieuze natuurtoets van de horeca-activiteiten en (grote) evenementen van de Havezathe heeft plaatsgevonden. Voor een volledige toetsing is meer onderzoek nodig en moeten alle activiteiten, die het nieuwe bestemmingsplan mogelijk maken/belemmeren in onderling samenhang worden beoordeeld (toe- en afname van storingsfactoren als gevolg van het nieuwe bestemmingsplan). Dit is het zogenaamd

cumulatief effect. Zo moet ook het feit dat De Nieuwe Voorde BV (zie www.devoorde.nl) medio juni bekend heeft gemaakt dat zij – tegen alle afspraken / verwachtingen in – niet vertrekt en dus gevestigd blijft pal tegenover de Havezathe (aan dezelfde Den Alerdinckweg Zuid nr. 2) in de afweging meegenomen worden. Het nieuwe bestemmingsplan vormt hiervoor blijkbaar geen belemmering. De verdere uitbouw van de activiteiten op De Nieuwe Voorde betekent dat storingsfactoren extra zullen toenemen. Nogmaals het getuigt van onbehoorlijk bestuur dat de natuurgevolgen van deze opeenhoping van natuurvijandige en gebiedsvreemde activiteiten nooit zijn onderzocht.

8 Bijlagen

Bijlage 1: Het Natuurloket, 2012: Beknopte eenmalige levering uit de NDFF.